DOMSTOLENS DOM (Femte Afdeling)

6. april 2000 *

I de forenede sager C-287/95 P og C-288/95 P,

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved J. Currall og B.J. Drijber, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg hos C. Gómez de la Cruz, Kommissionens Juridiske Tjeneste, Wagnercentret, Kirchberg,

appellant,

angående appel af to domme afsagt den 29. juni 1995 af De Europæiske Fællesskabers Ret i Første Instans (Første Udvidede Afdeling) i sag T-31/91 og T-32/91 (Solvay mod Kommissionen, Sml. II, s. 1821 og 1825), hvori der er nedlagt påstand om ophævelse af disse domme

den anden part i appelsagerne:

Solvay SA, Bruxelles (Belgien), ved advokat med møderet for Belgiens Cour de cassation L. Simont og advokaterne P.-A. Foriers og G. Block,

* Processprog: fransk.

Bruxelles, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokat J. Loesch, 11, rue Goethe,

har

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

sammensat af formanden for Første Afdeling, L. Sevón (refererende dommer), som fungerende formand for Femte Afdeling, og dommerne P.J.G. Kapteyn, P. Jann, H. Ragnemalm og M. Wathelet,

generaladvokat: N. Fennelly
justitssekretær: fuldmægtig L. Hewlett,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at parterne har afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 7. oktober 1999,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 25. november 1999,

afsagt følgende

Dom

1 Ved to appelskrifter indleveret til Domstolens Justitskontor den 30. august 1995 har Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber i medfør af artikel 49 i EF-statutten for Domstolen iværksat appel af to domme afsagt den 29. juni 1995 af Retten i Første Instans i sag T-31/91 (Solvay mod Kommissionen, Sml. II, s. 1821, herefter »Solvay I-dommen«) og i sag T-32/91 (Solvay mod Kommissionen, Sml. II, s. 1825, herefter »Solvay II-dommen«) (herefter under ét benævnt »de appellerede domme« eller »dommene«), hvori Retten annullerede dels Kommissionens beslutning 91/298/EØF af 19. december 1990 om en procedure i henhold til EØF-traktatens artikel 85 (IV/33.133-B: Soda — Solvay, CFK) (EFT 1991 L 152, s. 16), dels Kommissionens beslutning 91/299/EØF af 19. december 1990 om en procedure i henhold til EØF-traktatens artikel 86 (IV/33.133-C: Soda — Solvay) (EFT 1991 L 152, s. 21, herefter under ét benævnt »de anfægtede beslutninger« eller »beslutningerne«).

2 Ved kendelse afsagt den 18. december 1997 af formanden for Domstolens Femte Afdeling er sag C-287/95 P og C-288/95 P blevet forenet med henblik på den mundtlige forhandling og dommen.

3 Med hensyn til de faktiske omstændigheder, der ligger til grund for appelsagerne, fremgår det af dommene, at kommissærkollegiet på sit 1 040. møde den 17. og 19. december 1990 vedtog de anfægtede beslutninger. Det fremgår i det væsentlige af beslutning 91/298, at Solvay SA (herefter »Solvay«) og et andet selskab, Chemische Fabrik Kalk, siden 1987 havde deltaget i en aftale om opdeling af det tyske sodamarked, hvorfor Kommissionen pålagde dem at betale henholdsvis 3 mio. ECU og 1 mio. ECU. I beslutning 91/299 fastslog Kommissionen, at Solvay havde en dominerende stilling på sodamarkedet i det

kontinentale Vesteuropa og efter EØF-traktatens artikel 86 (nu artikel 82 EF) siden omkring 1983 havde misbrugt denne stilling, og den pålagde selskabet en bøde på 20 mio. ECU. Beslutningerne blev meddelt Solvay ved rekommanderet skrivelse dateret den 1. marts 1991.

4 Retten har anført, at de beslutninger, der blev meddelt, ikke forinden var blevet stadfæstet ved underskrift af Kommissionens formand og generalsekretær som bestemt i artikel 12, stk. 1, i Kommissionens forretningsorden 63/41/EØF af 9. januar 1963 (EFT Anden Serie VII, s. 9), som midlertidigt opretholdt ved artikel 1 i Kommissionens afgørelse 67/426/EØF af 6. juli 1967 (EFT Anden Serie VII, s. 14) og senest ændret ved Kommissionens afgørelse 86/61/EØF, Euratom, EKSF af 8. januar 1986 (EFT L 72, s. 34) (herefter benævnt »forretningsordenen«).

5 Af henholdsvis præmis 9-14 i Solvay I-dommen og præmis 10-17 i Solvay II-dommen fremgår der bl.a. nedenstående oplysninger om retsforhandlingerne for Retten.

6 Den 2. maj 1991 anlagde Solvay sag ved Retten med påstand om annullation af de anfægtede beslutninger og om, at Kommissionen blev tilpligtet at betale sagens omkostninger.

7 Efter afslutningen af den skriftlige forhandling indleverede Solvay den 10. april 1992 et »supplerende processkrift« med et nyt anbringende om, at de anfægtede beslutninger var en nullitet. Under henvisning til to avisartikler, dels i *Wall Street Journal* af 28. februar 1992, dels i *Financial Times* af 2. marts 1992, gjorde sagsøgeren bl.a. gældende, at Kommissionen offentligt havde tilkendegivet, at dens retsakter efter fast praksis i årevis ikke var blevet stadfæstet, og at ingen beslutning var blevet stadfæstet i løbet af de sidste 25 år. Disse udtalelser fra Kommissionen henviste til en række dengang for Retten verserende sager om annullation af en beslutning vedtaget af Kommissionen vedrørende et kartel

inden for polyvinylkloridsektoren (herefter »PVC-beslutningen«), hvori Retten havde truffet afgørelse ved dom af 27. februar 1992 (forenede sager T-79/89, T-84/89, T-85/89, T-86/89, T-89/89, T-91/89, T-92/89, T-94/89, T-96/89, T-98/89, T-102/89 og T-104/89, BASF m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 315).

8 Kommissionen fremsatte skriftlige bemærkninger til det supplerende processkrift.

9 Efter at Domstolen ved dom af 15. juni 1994 (sag C-137/92 P, Kommissionen mod BASF m.fl., Sml. I, s. 2555) havde truffet afgørelse i appellen af den pågældende dom, traf Retten bestemmelse om foranstaltninger med henblik på sagens tilrettelæggelse og anmodede bl.a. Kommissionen om at fremlægge teksten til de anfægtede beslutninger som stadfæstet på originalsprogene ved formandens og generalsekretærens underskrifter og vedlagt som bilag til mødereferatet.

10 Kommissionen svarede, at den, så længe Retten ikke havde truffet afgørelse om, hvorvidt anbringendet vedrørende beslutningernes manglende stadfæstelse kunne antages til realitetsbehandling, ikke fandt anledning til at behandle spørgsmålet om, hvorvidt anbringendet kunne tages til følge.

11 Ved kendelse af 25. oktober 1994 pålagde Retten med hjemmel i procesreglementets artikel 65 Kommissionen at fremlægge den nævnte tekst.

12 Kommissionen fremlagde herefter den 11. november 1994 bl.a. beslutningernes tekst på fransk, på forsiden forsynet med en udateret stadfæstelsesformular, underskrevet af Kommissionens formand og generalsekretær.

13 I Solvay I-sagen påberåbte Solvay sig som det eneste nye anbringende, at stadfæstelsen ikke var forskriftsmæssig. I Solvay II-sagen derimod påberåbte selskabet sig endnu et led i anbringendet, nemlig at beslutningens ordlyd var blevet ændret ved indsættelse af et punkt 63 i beslutning 91/299 efter sagens anlæggelse.

14 I de appellerede domme antog Retten det nye anbringende til realitetsbehandling. I præmis 31 i Solvay I-dommen og i præmis 37 i Solvay II-dommen fandt Retten, at udtalelserne fra Kommissionens repræsentanter var en faktisk omstændighed, som Solvay kunne påberåbe sig, eftersom udtalelserne, selv om de alene var fremkommet i forbindelse med den ovennævnte sag BASF m.fl. mod Kommissionen, var dækkende for alle procedurer om anvendelse af EØF-traktatens artikel 85 og 86 (nu artikel 81 EF) frem til udløbet af 1991, herunder også dem, der var genstand for sagerne for Retten.

15 Retten fastslog i præmis 34 i Solvay I-dommen og i præmis 40 i Solvay II-dommen, at artikel 48, stk. 2, i procesreglementet hverken fastsætter en frist eller opstiller et specielt formkrav for fremsættelsen af et nyt anbringende.

16 I præmis 35 i Solvay I-dommen og i præmis 41 i Solvay II-dommen udtalte Retten endvidere, at selv om den nævnte bestemmelse skulle fortolkes således, at et nyt anbringende måtte afvises, hvis det ikke blev fremsat hurtigst muligt, var dette krav opfyldt i den foreliggende sag, idet det supplerende processkrift var indleveret inden en rimelig frist efter offentliggørelsen af de avisartikler, der blev påberåbt som en ny faktisk omstændighed.

17 For så vidt angår det andet led af anbringendet i Solvay II-sagen vedrørende en ændring af beslutningens ordlyd ved indsættelse af et punkt 63 i beslutning 91/299, fastslog Retten, at det var ved Kommissionens fremsendelse af dette

punkt den 11. juni 1991, at Solvay kunne gøre sig klart, at teksten til den meddelte beslutning var ufuldstændig. Retten bemærkede i præmis 45 i Solvay II-dommen, at selv om det andet led i anbringendet først var blevet rejst i det supplerende processkrift, måtte det, eftersom der ikke var nogen frist i artikel 48, stk. 2, i Rettens procesreglement, antages til realitetsbehandling.

18 I forbindelse med realitetsbehandlingen henviste Retten for det første til ordlyden af artikel 12 i Kommissionens forretningsorden som affattet på det for sagen relevante tidspunkt:

»De beslutninger, Kommissionen vedtager... underskrives på originalsproget eller originalsprogene af formanden og generalsekretæren.

Ordlyden af disse beslutninger vedføjes mødereferatet af det kommissionsmøde, hvorunder deres vedtagelse er meddelt.

Formanden giver, for så vidt det er nødvendigt, meddelelse om de af Kommissionen vedtagne beslutninger.«

19 Retten fastslog i præmis 38 i Solvay I-dommen og i præmis 49 i Solvay II-dommen, at selve opbygningen af dette regelsæt må indebære et forløb, hvorefter beslutningerne først vedtages af kommissærkollegiet og dernæst stadfæstes ved underskrift, før de i givet fald meddeles de pågældende og eventuelt offentliggøres. Den udledte heraf, at stadfæstelsen af en beslutning ved underskrift nødvendigvis måtte ligge forud for dens meddelelse.

20 I præmis 39 i Solvay I-dommen og i præmis 50 i Solvay II-dommen anførte Retten, at denne rækkefølge, der følger af en systematisk fortolkning med udgangspunkt i bestemmelsens ordlyd, understøttes af formålet med bestemmelsen. Den henviste til, at Domstolen i præmis 73 i ovennævnte dom i sagen Kommissionen mod BASF m.fl. havde udtalt, at denne bestemmelse udspringer af Kommissionens forpligtelse til at træffe de foranstaltninger, der gør det muligt med sikkerhed at identificere den fulde ordlyd af retsakter vedtaget af Kommissionen som kollegial enhed, og, i præmis 75, at stadfæstelsen har til formål at sikre retssikkerheden ved på originalsprogene at fastnagle den tekst, der er vedtaget af Kommissionen som kollegial enhed, og således gøre det muligt i tilfælde af tvist at undersøge, om de tekster, der er meddelt og offentliggjort, er fuldt ud i overensstemmelse med den vedtagne tekst og således med ophavsmandens vilje.

21 Efter at have konstateret, at stadfæstelsen af de anfægtede beslutninger fandt sted, efter at beslutningerne var blevet meddelt, fastslog Retten i præmis 40 i Solvay I-dommen og i præmis 51 i Solvay II-dommen, at en væsentlig formforskrift efter EF-traktatens artikel 173 (efter ændring nu artikel 230 EF) var blevet tilsidesat.

22 Retten udtalte i præmis 41 i Solvay I-dommen og i præmis 52 i Solvay II-dommen, at den manglende overholdelse af den omhandlede væsentlige formforskrift i sig selv udgør en tilsidesættelse, og at tilsidesættelsen således er uafhængig af spørgsmålet om, hvorvidt de vedtagne, meddelte og offentliggjorte tekster indeholder uoverensstemmelser, og, i bekræftende fald, hvorvidt uoverensstemmelserne er afgørende.

23 I præmis 42 i Solvay I-dommen og i præmis 53 i Solvay II-dommen tilføjede den, at en institution ikke efter stævningens indgivelse kan ophæve en væsentlig mangel ved den anfægtede beslutning ved en simpel berigtigelse med tilbagevirkende kraft.

24 Med hensyn til det andet led af anbringendet i Solvay II-sagen om, at punkt 63 ikke var indeholdt i den udgave af beslutning 91/299, der blev meddelt, fastslog Retten i præmis 47 og 48, at kommissærkollegiet rent faktisk havde vedtaget

punkt 63 på sit 1 040. møde. Den omstændighed, at punkt 63 ikke var indeholdt i den meddelte udgave, kunne imidlertid ikke medføre beslutningens annullation, men alene føre til, at det ikke-meddelte punkt 63 ikke kunne gøres gældende. Det andet led i anbringendet blev derfor ikke taget til følge.

25 I de appellerede domme annullerede Retten de anfægtede beslutninger, for så vidt som de vedrørte Solvay, og tilpligtede Kommissionen at betale sagens omkostninger.

26 I appelsagerne har Kommissionen nedlagt påstand om, at de appellerede domme ophæves, at Kommissionen frifindes for påstanden om annullation af de anfægtede beslutninger på grund af ikke-forskriftsmæssig stadfæstelse, at sagerne hjemvises til Retten til påkendelse af de øvrige anbringender til støtte for annullation, og at Solvay tilpligtes at betale sagsomkostningerne.

27 Solvay har nedlagt påstand om, at appellen forkastes, og om, at Kommissionen tilpligtes at betale sagsomkostningerne.

28 Til støtte for sin appel af de to sager har Kommissionen påberåbt sig to anbringender.

29 Det første anbringende vedrører retlige fejl ved antagelsen til realitetsbehandling af Solvay's nye anbringende, ved sagens tilrettelæggelse og ved bevisindsamlingen samt mangelfuld begrundelse herfor.

30 I anbringendets første led har Kommissionen gjort gældende, at Retten har foretaget en urigtig retsanvendelse, da den i præmis 31 i Solvay I-dommen og i præmis 37 i Solvay II-dommen fastslog, at de deri omtalte udtalelser fra Kommissionen i sig selv var en faktisk omstændighed i procesreglementets artikel 48, stk. 2's forstand.

31 I anbringendets andet led har Kommissionen gjort gældende, at Retten har anlagt en urigtig retsopfattelse, da den i præmis 34 og 35 i Solvay I-dommen og i præmis 40, 41 og 45 i Solvay II-dommen konstaterede, at der ikke var nogen tidsfrist for at fremføre et nyt anbringende i henhold til procesreglementets artikel 48, stk. 2.

32 I anbringendets tredje led har Kommissionen gjort gældende, at Retten, da den pålagde Kommissionen at fremlægge de anfægtede beslutninger, således som de forelå stadfæstet på det pågældende tidspunkt, handlede ud fra en urigtig retlig opfattelse af sagerne og af reglerne om bevisindsamling og foretog en mangelfuld begrundelse, idet den både i ovennævnte kendelse af 25. oktober 1994 og i de appellerede domme undlod at anføre grundene til, at den fandt anledning til at pålægge Kommissionen at fremlægge disse beslutninger.

33 Det andet anbringende i appellen vedrører retlige fejl og mangelfuld begrundelse med hensyn til konsekvenserne af, at de anfægtede beslutninger ikke var stadfæstet på tidspunktet for vedtagelsen.

34 I det første led af det andet anbringende har Kommissionen gjort gældende, at Retten foretog en urigtig retsanvendelse, da den i præmis 41 i Solvay I-dommen og i præmis 52 i Solvay II-dommen bl.a. fastslog, at der er et formelt krav om stadfæstelse, der skal opfyldes, uanset om der foreligger konkrete omstændigheder, der kan give anledning til tvivl om, hvorvidt den meddelte tekst er autentisk.

35 I det andet led af dette anbringende har Kommissionen gjort gældende, at Retten foretog en urigtig retsanvendelse, da den i præmis 38, 39, 40 og 42 i Solvay I-dommen og i præmis 49, 50, 51 og 53 i Solvay II-dommen fastslog, at stadfæstelsen skal finde sted, inden retsakten meddeles adressaten, for at retsakten har gyldighed, og at stadfæstelsen i den foreliggende sag ikke var forskriftsmæssig.

36 I det tredje led af det andet anbringende har Kommissionen gjort gældende, at Retten foretog en urigtig retsanvendelse, subsidiært ikke opfyldte sin pligt til at begrunde sine domme, da den undlod at tage stilling til, om den påberåbte formelle mangel kunne skade beslutningens adressats interesser.

Det andet anbringende

37 Det andet anbringende skal undersøges først, idet det første og tredje led bør behandles samlet.

38 Ifølge Kommissionen bygger de appellerede domme på en urigtig retsanvendelse, for så vidt som Retten fandt, at den manglende overholdelse af den omhandlede væsentlige formforskrift i sig selv udgør en tilsidesættelse, uanset om den meddelte beslutning er behæftet med andre mangler, og om interesserne hos den part, der har påstået annullation af retsakten, er blevet skadet.

39 Kommissionen har gjort gældende, at det fremgår af den ovennævnte dom i sagen Kommissionen mod BASF m.fl., at manglende stadfæstelse kun udgør en formel mangel, hvis den meddelte beslutning samtidig er behæftet med andre mangler. Kravet om stadfæstelse hænger uadskilleligt sammen med nødvendigheden af med sikkerhed at kunne identificere den fulde ordlyd af retsakter, som er vedtaget af kommissærkollegiet. Når der i den foreliggende sag ikke er nogen oplysninger, der giver anledning til usikkerhed om det nøjagtige indhold af de vedtagne beslutninger, er spørgsmålet om, hvorvidt ordlyden af de anfægtede beslutninger er blevet stadfæstet, ganske uden interesse.

40 Kommissionen er endvidere af den opfattelse, at Retten har foretaget en urigtig retsanvendelse ved ikke at tage stilling til spørgsmålet, om det kunne have skadet

Solvay's interesser, at der på det pågældende tidspunkt ikke var foretaget stadfæstelse. Kommissionen har som eksempel henvist til ovennævnte dom i sagen Kommissionen mod BASF m.fl., hvor Domstolen undersøgte, om de fejl, der var begået under beslutningsproceduren, kunne have haft betydning for ordlyden af PVC-beslutningen og dermed for adressaternes rettigheder.

41 Hertil har Solvay anført, at ifølge den ovennævnte dom i sagen Kommissionen mod BASF m.fl., udgør stadfæstelsen af retsakter ved underskrift en væsentlig formforskrift som omhandlet i traktatens artikel 173, og en overtrædelse heraf kan give anledning til annullationssøgsmål. Solvay har henvist til Domstolens retspraksis vedrørende væsentlige formforskrifter, hvoraf det fremgår, at væsentlige formforskrifter er af så stor betydning, at Fællesskabets retsinstanser af egen drift kan eller skal undersøge, om de er blevet overholdt, at tilsidesættelse af en væsentlig formforskrift ikke kan afhjælpes, og at manglende overholdelse af en væsentlig formforskrift medfører retsaktens ugyldighed, uanset tilsidesættelsens konsekvenser i den konkrete sag.

42 Det bemærkes, at da det intellektuelle og formelle element udgør et udeleligt hele, er den skriftlige udformning af retsakten det nødvendige udtryk for viljen hos den vedtagende myndighed (dommen i sagen Kommissionen mod BASF m.fl., præmis 70).

43 I artikel 12, stk. 1, i Kommissionens forretningsorden, som affattet på det for sagen relevante tidspunkt, har Kommissionen nærmere angivet, hvilke foranstaltninger der gør det muligt med sikkerhed at identificere den fuldstændige ordlyd af retsakter vedtaget af kommissærkollegiet.

44 Domstolen har allerede udtalt, at den i artikel 12, stk. 1, foreskrevne stadfæstelse af retsakter ved underskrift har til formål at sikre retssikkerheden ved på originalsprogene at fastnagle den tekst, der er vedtaget af kommissærkollegiet (dommen i sagen Kommissionen mod BASF m.fl., præmis 75).

45 Domstolen har heraf udledt, at denne stadfæstelse udgør en væsentlig formforskrift som omhandlet i traktatens artikel 173, og at en overtrædelse heraf kan give anledning til annullationssøgsmål (dommen i sagen Kommissionen mod BASF m.fl., præmis 76).

46 I modsætning til, hvad Kommissionen har gjort gældende, tilsidesættes der en væsentlig formforskrift, når en retsakt ikke stadfæstes, og det er ikke nødvendigt derudover at føre bevis for, at retsakten er behæftet med en anden mangel, eller at den manglende stadfæstelse har voldt den, der påberåber sig den, skade.

47 Dommen i sagen Kommissionen mod BASF m.fl. kan derfor ikke fortolkes på den af Kommissionen foreslåede måde.

48 I dommen bemærkede Domstolen i præmis 75, at stadfæstelsen af retsakter har til formål at sikre retssikkerheden.

49 I medfør af retssikkerhedsprincippet, som indgår i Fællesskabets retsorden, kræves det, at det ved enhver retsakt fra administrationen, som har retsvirkninger, skal være utvetydigt, hvem der har udstedt den, og hvad retsaktens indhold er.

50 Kontrollen med, at det formelle krav om stadfæstelse er opfyldt, og dermed kontrollen med utvetydigheden af retsakten, er en forudsætning for enhver anden form for kontrol, f.eks. med, at den udstedende myndighed har kompetence, at kollegialitetsprincippet er blevet overholdt, og med, at forpligtelsen til at begrunde retsakter er opfyldt.

51 Det er således først efter eventuelt at have kontrolleret utvetydigheden af den af den udstedende myndighed vedtagne retsakt, at det kan kontrolleres, om der er

fuld overensstemmelse mellem ordlyden af den meddelte eller offentliggjorte retsakt og den ordlyd, der blev vedtaget af den udstedende myndighed.

52 Selv om der i de fleste tilfælde, hvor retsinstansen har pålagt en part at fremlægge en stadfæstet retsakt, har været tale om tvister, hvor en af parterne tillige har fremført et andet klagepunkt vedrørende retsakten, kan det ikke heraf udledes, at et sådant andet anbringende skulle være en nødvendig betingelse for at pålægge fremlæggelse af en stadfæstet retsakt. Det er derfor ikke nødvendigt på grundlag af en række oplysninger at føre foreløbigt bevis for, at retsakten er behæftet med andre mangler.

53 Det påhviler Fællesskabets retsinstanser i medfør af procesreglementets bestemmelser om bevisoptagelse at tage stilling til, om fremlæggelse af en sådan retsakt er nødvendig under hensyn til sagens faktiske omstændigheder.

54 For så vidt angår Retten, fremgår det af bestemmelserne i procesreglementets artikel 49 og artikel 65, litra b), at anmodning om fremlæggelse af dokumenter er en af de foranstaltninger til bevisoptagelse, Retten kan træffe bestemmelse om når som helst under sagens behandling.

55 Hvis Fællesskabets retsinstanser i forbindelse med prøvelsen af den retsakt, der er forelagt for dem, konstaterer, at retsakten ikke er blevet forskriftsmæssigt stadfæstet, skal de af egen drift inddrage det anbringende, at en væsentlig formforskrift er blevet tilsidesat, idet der ikke er sket forskriftsmæssig stadfæstelse, og derfor annullere den retsakt, der er behæftet med en sådan mangel.

56 Det er i den forbindelse uden betydning, at den manglende stadfæstelse ikke har voldt nogen af sagens parter skade. Stadfæstelse af retsakter er en væsentlig

formforskrift af afgørende betydning for retssikkerheden, og tilsidesættelse af denne formforskrift er en væsentlig formel mangel i traktatens artikel 173's forstand, der medfører annullation af den retsakt, der er behæftet med manglen, uden at det er nødvendigt at føre bevis for en skade.

57 Det følger heraf, at Retten ikke har begået nogen retlig fejl og har begrundet sine domme, da den annullerede de anfægtede beslutninger på grund af en væsentlig formel mangel i traktatens artikel 173's forstand, der bestod i ikke-forskriftsmæssig stadfæstelse af retsakter vedtaget af Kommissionen.

58 Det første og det tredje led af det andet anbringende må derfor forkastes.

59 I det andet led af det andet anbringende har Kommissionen gjort gældende, at Retten foretog en urigtig retsanvendelse og anførte en mangelfuld begrundelse, da den i præmis 38, 39, 40 og 42 i Solvay I-dommen og i præmis 49, 50, 51 og 53 i Solvay II-dommen fastslog, at stadfæstelsen skal finde sted, inden retsakten meddeles adressaten, for at retsakten får gyldighed.

60 Ifølge Kommissionen fuldendes og tilendebringes vedtagelsen af en beslutning ved kommissærkollegiets godkendelse af et udkast til beslutning. Retten har i sin stillingtagen fraveget Domstolens praksis, ifølge hvilken det er uden betydning for gyldigheden af en beslutning, om der foreligger retsstridige forhold efter dens vedtagelse.

61 Kommissionen har endvidere gjort gældende, at for en række retsakters vedkommende er det nødvendigt straks at give meddelelse om dem, både på grund af deres hastende karakter og for at sikre deres gennemførelse, idet det ikke er muligt at afvente godkendelsen og stadfæstelsen af referatet af Kommissionens møde.

62 Kommissionen har tillige anført, at det er inkonsekvent at benægte, at en stadfæstelse foretaget efter sagens anlæg skulle have nogen som helst værdi, og samtidig anse den efterfølgende stadfæstelse som bevis for, at punkt 63 i beslutning 91/299 var blevet vedtaget af kommissærkollegiet.

63 Ifølge Solvay fremgår det af den i forretningsordenens artikel 12 beskrevne procedure, at underskrivelse til stadfæstelse skal gå forud for meddelelsen om og offentliggørelsen af retsakten. Denne regel kan endvidere udledes af præmis 75 i dommen i sagen Kommissionen mod BASF m.fl., hvori det blev fastslået, at stadfæstelsen gør det muligt at undersøge, om de tekster, der er meddelt og offentliggjort, er i overensstemmelse med den stadfæstede tekst.

64 Det konstateres, at det i forretningsordenens artikel 12 er bestemt, at de beslutninger, Kommissionen vedtager, underskrives af formanden og generalsekretæren, og at formanden, for så vidt det er nødvendigt, giver meddelelse om dem.

65 Retten fastslog således med rette i præmis 38 og 39 i Solvay I-dommen og i præmis 50 i Solvay II-dommen, at det følger af en systematisk fortolkning med udgangspunkt i ordlyden, at stadfæstelsen af en retsakt nødvendigvis skal ligge forud for dens meddelelse, hvilket understøttes af formålet med bestemmelsen om stadfæstelse ved underskrift.

66 Af retssikkerhedshensyn skal det sikres, at ordlyden af de beslutninger, Kommissionen har vedtaget, stadfæstes ved underskrift inden for en kort frist, når formanden og generalsekretæren, som er ansvarlige for stadfæstelsen, har sikret sig, at ordlyden af de beslutninger, de stadfæster ved deres underskrift, er i overensstemmelse med den vedtagne.

67 Det må i det mindste kræves, at stadfæstelsen foretages inden meddelelsen, idet der ellers altid vil være risiko for, at ordlyden af den meddelte beslutning ikke er identisk med den af Kommissionen vedtagne.

68 Retten fastslog derfor med rette, at der tilsidesættes en væsentlig formforskrift som omhandlet i traktatens artikel 173, når stadfæstelsen af en beslutning finder sted på en ikke nærmere bestemt dato, efter at retsakten er blevet meddelt, og endog efter, at der er anlagt sag med påstand om annullation af retsakten.

69 For så vidt angår punkt 63 i beslutning 91/299 bemærkes det, at Retten i præmis 47 i Solvay II-dommen anerkendte den efterfølgende stadfæstelse som bevis for, at det pågældende punkt 63 i beslutningen faktisk var blevet vedtaget af kommissærkollegiet under dets 1 040. møde.

70 Anerkendelse af, at udførelse af en formalitet er bevis for en faktisk omstændighed, indebærer imidlertid ikke nødvendigvis, at der dermed er taget stilling til, om formaliteten blev udført forskriftsmæssigt. Tværtimod fremgår det af præmis 47, at Retten tog et vist forbehold med hensyn til forskriftsmæssigheden, idet den anførte følgende: »Selv om denne stadfæstelse ikke har fundet sted i overensstemmelse med Kommissionens forretningsorden (jf. præmis 50-53)...«

71 Der var derfor ikke tale om nogen selvmodsigelse, da Retten i præmis 47 i Solvay II-dommen anerkendte, at den efterfølgende stadfæstelse var bevis for, at punkt 63 i beslutning 91/299 var blevet vedtaget, og i dommens præmis 51 ff. fastslog, at stadfæstelsen ikke var forskriftsmæssig, og at en væsentlig formforskrift som omhandlet i traktatens artikel 173 derfor var blevet tilsidesat.

72 Det andet anbringendes andet led må derfor forkastes.

Det første anbringende

73 Dette anbringende vedrører retlige fejl ved antagelsen til realitetsbehandling af Solvay's nye anbringende, ved sagens tilrettelæggelse og ved bevisindsamlingen samt mangelfuld begrundelse herfor.

74 Under hensyn til, hvad der allerede er anført dels vedrørende Rettens beføjelse i medfør af artikel 49 og artikel 65, litra b), i Rettens procesreglement til at pålægge en part at fremlægge dokumenter når som helst under sagens behandling, dels vedrørende Rettens pligt til af egen drift at inddrage anbringender om, at en væsentlig formforskrift er blevet tilsidesat, f.eks. ved, at der ikke foreligger forskriftsmæssig stadfæstelse, er det ufornødent, at Domstolen tager yderligere stilling til Kommissionens første anbringende, som må forkastes som åbenbart grundløst.

75 Det følger af samtlige ovenstående betragtninger, at Kommissionens anbringender ikke kan tages til følge, hvorfor appelsagerne må forkastes.

Sagsomkostningerne

76 I henhold til procesreglementets artikel 69, stk. 2, som ifølge artikel 118 finder anvendelse på appelsager, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Da Kommissionen har tabt sagerne, bør det pålægges den at betale sagsomkostningerne.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

1) **Appellen forkastes.**

2) **Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber betaler sagsomkostningerne.**

Sevón Kapteyn Jann

Ragnemalm Wathelet

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 6. april 2000.

R. Grass D.A.O. Edward

Justitssekretær Formand for Femte Afdeling